
Şahin Alpay

Nükleeri unut, güneşe sarıl

Geçen hafta olağanüstü bir olay yaşandı. Komünist tek-parti diktatörlüğü altında olan, protesto hareketlerini en sert şekilde bastırmakta tereddüt etmeyen Çin'de olmayacak oldu.

Aleyhte gösteriler sonunda hükümet, Guangdong ilindeki nükleer santrallara yakıt sağlayan bir uranyum işleme tesisinin inşasını durdurdu. Reuters haberinde şunları yazıyordu: Çin çevre sorunlarıyla ilgili protesto hareketlerine daha duyarlı olmaya başladı. Son yıllarda çevreyi tehdit eden projeler, protestolar üzerine iptal edildi, ertelendi veya başka yerlere alındı. (13.07.2013)

Dünyada nükleer enerjiye direniş büyüyor... Geçen haftanın başka bir haberi Hindistan'dan. "Hindistan Nükleer Enerjiye Karşı Halk Hareketi" nükleer enerjiye karşı yeni bir yöntem geliştirdi. İlk kez geçen pazartesi günü, ülkenin güneyindeki Tamil Nadu eyaleti kıyısına inşa edilen Kudankulam santralinin işletime alınmasını protesto amacıyla uygulanan ve "Kitlesel ölüm mücadeleşi" adı verilen yöntemle binlerce kişi, nükleer bir kaza sonucunda kitlesel ölümleri sembolize edecek şekilde bir anda yere yığıldı. Bütün kıyı köyleri siyah bayraklarla donatıldı ve balıkçılar bir gün boyunca grev yaptı. (The Times of India, 15.07.2013)

Hindistan hükümetinde, en azından, nükleer santrallarda kaza olması halinde bunun bedelinin halka yüklenmemesi

konusunda biliçlenme görülmüyor. Çıkarılan bir kanunla, kazaların maliyetinden reaktör yapımcıları sorumlu tutuldu. General Electric firması, bu kanun değişmediği takdirde Hindistan'da santral inşa etmeyeceğini ilan etti; "Biz bir özel şirketiz ve bu ölçüde bir riski yüklenemeyiz..." buyurdu. Bilindiği gibi Japonya'da altı reaktöründen üçünün kalbi eriyen (yani en çok korkulan türden "kaza" yaşanan) Fukushima Daiichi santralini işleten Tepco şirketi, kazanın yol açtığı masrafları karşılayamadığı için, Japon hükümeti tarafından kamulaştırıldı ve böylelikle 250 milyar doları bulacağı tahmin edilen "nükleer temizlik"in maliyeti Japon halkın sırtına yıkıldı. Hindistan hükümetinin kaçınmak istediği durum bu. (Bkz. Kumi Naidoo, Guardian, 11.03.2013)

Tepco şirketi Fukushima santralinden okyanus sularına radyasyon yayıldığına dair haberleri kesin bir şekilde yalanlıyordu. Yine geçen hafta Japonya Nükleer Enerji Düzenleme Kurulu, kazanın meydana geldiği Mart 2011'den bu yana okyanus sularına radyoaktif sızıntı olduğunu açıkladı. Bunun nereden kaynaklandığını ve nasıl önleneceğini kimsenin bilmediğini sözlerine ekledi. (New York Times, 10.07.2013) Güvenlik önlemleri gözden geçirilene kadar bütün nükleer santrallarını kapatın (valilerin seçimle iş başına geldiği) Japonya'da, Fukushima vilayeti nükleer enerjiden tümüyle arınma, tümüyle yenilenebilir enerji kaynaklarına dayanma kararı aldı ve ülkenin en büyük rüzgâr enerjisi santralini kurmaya başladı. (Euronews, 12.07.2013) Japonya hükümetinin Türkiye'ye nükleer santral pazarlama arayışı içinde olması, eminim Japonlar için bir utanç vesilesi.

Yine geçen hafta, kendisini çevre sorunlarının çözümüne adayan, ABD eski başkan yardımcısı Al Gore'un, Zaman'da, Türkiye'yi olağanüstü güneş ve rüzgâr enerjisi potansiyelini değerlendirmeye çağırın bir makalesi yayıldı.

(09.07.2013) Yerden göye haklıydı. Sonuç olarak: Bir kez daha, büyük çoğunlukta olduklarını bildiğim Türkiye'nin çevreye duyarlı yurttaşlarını, "Düşebilir diye uçağa binmeyecek miyiz? Patlayabilir diye tüpgaz kullanmayacak miyiz?" mantığıyla girişilen nükleer santrallara karşı "Nükleeri unut, güneşe sarıl!" diye haykırırmaya çağrıyorum.

s.alpay@zaman.com.tr

2013-07-18
